

Svatojánská noc

Noc plná kouzel, opředená řadou pověstí a tradic. Lidový svátek sahající daleko do starověku, slavený 24. června v předvečer svátku křesťanského světce Jana Křtitele. Navazuje na předkřesťanské oslavy letního slunovratu, který připadá na 21. června.

Svůj název dostala Svatojánská noc po svatém Janu Křtiteli. Církevní oslavy jsou spojené se dnem jeho narození, 24. června. 29. srpna si pak Církev připomíná jeho smrt, kdy byl sťat za kritiku krále Heroda.

Podle staročeských tradic Svatojánská noc v sobě skrývá mnohá tajemství, přeje zamilovaným, odkrývá poklady a dodává bylinám větší léčivou moc. Tyto tradice s některými náboženskými prvky dodržovali nejen naši předkové, ale i generace po celé Evropě. Bohužel dnes tento lidový obyčej pomalu upadá v zapomnění.

O Svatojánské noci se zapalovaly na návrších velké ohně, které symbolicky představovaly slunce. Tomuto zvyku se říkalo pálení Jána.

V době letního slunovratu je slunce na vrcholu sil, ale pak jeho síla začíná slábnout. Lidé věřili, že oheň může energii slunci dodat.

U ohňů se většinou scházela celá vesnice a mládež se bavila skákáním přes oheň, metáním hořících košťat nebo polen.

V některých částech Evropy bylo zvykem z kopců pouštět hořící kola.

Pokud se svobodné dívky chtěly dovědět, za koho se provdají, musely **na den Svatého Jana před východem slunce utrhnout na louce kopretinu** a s každým vytrženým okvětním lístkem postupně opakovat slova, chalupa, zahrada, statek, mlýn. Poslední lístek pak určil, na jakou usedlost se dívka provdá.

Věneček uvitý ze svatojánského kvítí vhozený do potoka mohl prozradit, zda se dívka vdá doma nebo půjde za mužem do světa.

Pro děti býval svátek svatého Jana spojen s nadílkou.

Měly za úkol připravit pro svatého Jana **postýlku z mateřídoušky a dalších bylin**. Postýlku pak zakryly prostěradlem, na které položily obrázky světce. Ráno našly pod obrázky peníz, jako odměnu za připravený nocleh.

Lidé věřili v ozdravnou sílu bylin, a proto bylo zvykem o svatojánské noci, kdy byla síla bylin největší, připravovat **bylinný čaj**.

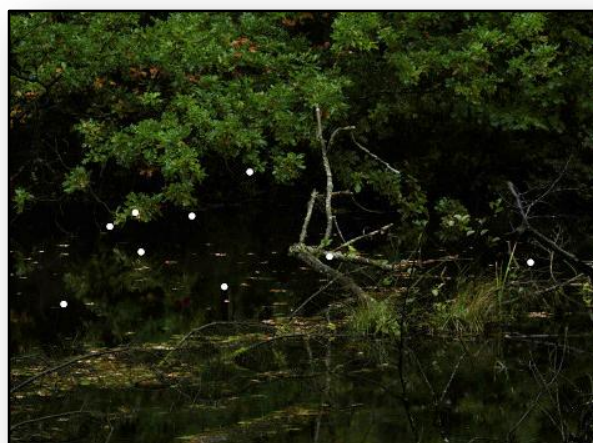
Každý, kdo si chtěl čaj připravit, musel přesně o půlnoci nasbírat **sedm druhů léčivých rostlin** po třech kusech. Čisté bylinky se zalily vroucí vodou a nechaly se louhovat. Čerstvý scezený čaj pak dostal pro zdraví každý člen rodiny.

Tento nápoj si můžete připravit každý. Stačí si nasbírat například **kopřivu, listy pampelišky, jitrocele, řebříčku, květy sedmikrásky, listy vlašského ořechu, listy břízy, jetele, přesličky a květ měsíčku**.

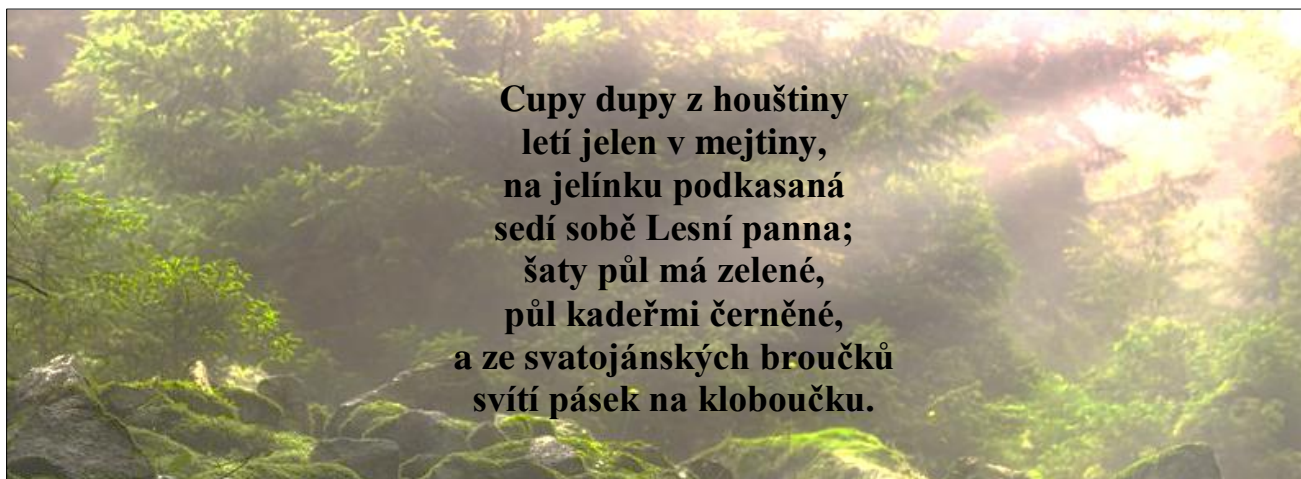
Mezi lidmi se také věřilo na **kouzelnou moc rozkvetlého kapradí**. Kouzlo však účinkovalo pouze v případě, když člověk zachytil květ kapradí do bílého plátna úderem půlnoci. Pokud měl štěstí, našel poklad, ze kterého si však mohl vzít jen tolik, kolik unesl, jinak propadl peklu. **Kvítek svému nálezci také mohl zajistit neviditelnost a schopnost porozumět řeči zvířat, ptáků a stromů.**

V českých pověstech a pohádkách se často objevují **víly, lesní panny a bludičky**, které se zjevují o Svatojánské noci v blízkosti bažin na lukách a v lesích. Lidé věřili, že by jim provedly něco nepěkného, nebo je zavedly do bažiny. Proto se snažili raději nevycházet z bezpečí domova, aby se s lesními bytostmi nepotkali.

Kouzelnou Svatojánskou noc popisuje například František Ladislav Čelakovský ve své básni Toman a lesní panna. Nešťastně zamilovaný mladík se v noci před svatým Janem dostane do moci lesní panny a ta jej přivede do záhuby.

V pranostikách je Svatojánská noc považována za počátek léta. Tento den však spadá do období chladnějšího a deštivějšího počasí a je známé jako **medardovské období**, trvá přibližně od 21. června do konce měsíce. Někdy bývá také nazýváno **(svato)jánské deště**.

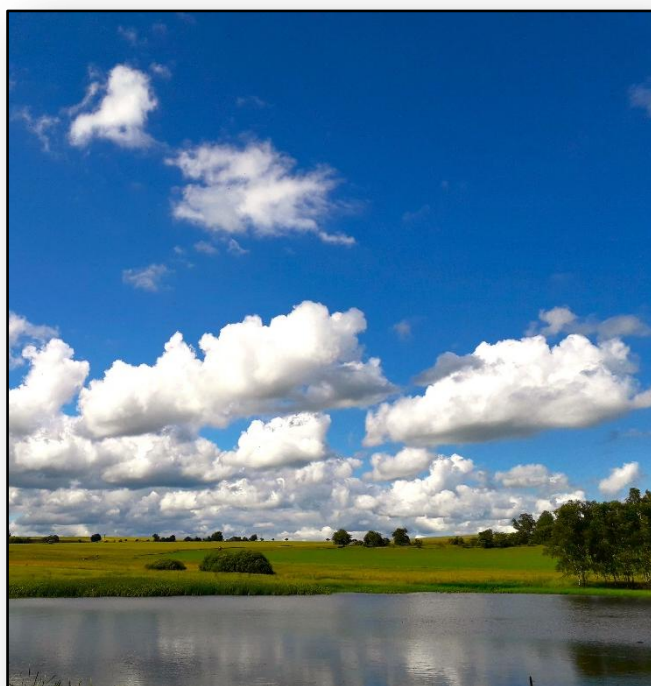
Červnové větříky - časté dešťíky.

**Jaké počasí na Medarda bývá,
šest neděl trvání mívá. (8.6.)**

**Když červen sluncem pohostí,
úroda bude v hojnosti.**

**V červnu mokro a chladno
způsobí neúrodu snadno.**

**Na svatého Jána otvírá se létu brána.
(24.6.)**

Málokdo ví, že k tomuto svátku patří i některá jídla. Nejlepším magickým prostředkem, který měl lidi chránit před zlými duchy, byl **mladý jarní česnek**. Chlebem s česnekem se krmil dobytek, drůbeži se ten večer přidával do vody k pití. Lidé si před zapálením ohňů dávali silnou česnečku, aby je ochránila před duchy a čarodějnicemi.

Z pečeného česneku a másla se dělala výborná svatojánská pomazánka, která se napěchovala do vykrojeného, čerstvě pečeného bochníku chleba a ten se potom krájel a mazal u ohně po celý magický večer.

Můžete si také zkusit udělat **svatojánské ořechy**. Sbírat je musíte na svatého Jana. V tuto dobu ořechy ještě nemají skořápku. Musí se propíchat a několik dní namáčet ve vodě, aby se z nich vymyla hořkost. Poté se ořechy vaří a nakládají do kořeněného sirupu. Po šesti týdnech získáme zčernalé, sladké ořechy ochucené skořicí a hřebíčkem. Nakrájené na tenké plátky se hodí především k sýrům, paštikám a dalším slaným pokrmům.

